

BARCELONA PRODUCCIÓ 2022-23

MÓNICA RIKIĆ *HIPERTELIA*

18.04 – 25.06.2023

CAT

La pràctica artística de Mónica Rikić s'emmarca dins de la programació creativa i l'electrònica. A través de les seves peces, sovint inspirades en els jocs i en la robòtica, reflexiona sobre la relació dels humans (com a individus i com a societat) amb les màquines, i proposa maneres alternatives de relacionar-nos amb el medi digital.

Hi ha un concepte que en els darrers anys ha estat en boca de tothom: *intel·ligència artificial*. Tot i que l'obra de Mónica Rikić utilitza algorismes –fa servir el codi informàtic gairebé com si fos una matèria primera–, no utilitza intel·ligència artificial, sinó que es fa preguntes sobre aquesta d'una manera crítica. D'una banda, posa en dubte la pretesa intel·ligència d'aquests sistemes, i de l'altra, es pregunta si les "intel·ligències artificials", com s'han anomenat aquests ens que reproduïxen funcions cognitives pròpies dels humans, poden independitzar-se i esdevenir una espècie més de les moltes que habiten el planeta Terra.

Perquè això succeeixi, cal especular sobre la possibilitat que, quan aquesta tecnologia sigui tan avançada i tan refinada, les màquines (o els programaris) prendran consciència de la seva existència i començaran a evolucionar amb autonomia i entitat pròpia. No és gratuït que, dins el context d'emergència climàtica i d'esgotament dels recursos naturals, els humans ens qüestionem les maneres com ens relacionem amb les altres espècies i dirigim la nostra mirada cap a intel·ligències i sensibilitats no humanes, tant si són naturals com si tenen un ADN format per zeros i uns.

Això ens porta a un canvi de perspectiva respecte al que considerem "les altres espècies" amb les quals hem de conviure i relacionar-nos. Dins del que considerem organismes sensibles, ja no es tracta de quedar-nos en la dicotomia humà / no humà. Es tracta de deixar de simular que hi ha una separació entre naturalesa i cultura i que podem diferenciar el que existeix sense nosaltres d'allò que construïm.

Hipertèlia s'inspira en el concepte de tecnodiversitat, una idea popularitzada pel filòsof xinès Yuk Hui, que afirma que el desenvolupament tecnològic succeeix dins d'un context històric i cultural determinat, i que és necessari pensar la tecnologia incloent-hi altres perspectives culturals que no

siguin la dominant, és a dir, la de Silicon Valley, anglosaxona i amb tot l'imaginari de l'emprenedoria, el triomf i les formes dels gegants tecnològics.

L'exposició també beu del pensament de Donna Haraway, que ha reflexionat extensivament sobre la relació dels humans amb la tecnologia i ha posat en qüestió l'antropocentrisme.

A *Hipertèlia*, Mónica Rikić omple la sala gran de La Capella d'una població d'éssers mecànics que poden recordar els robots, però sense aspecte antropomorf, ja que tenen altres formes orgàniques, com si reclamessin la seva pròpia manera d'existir al món.

L'exposició planteja, com un dispositiu teatral, un ecosistema d'aparells electrònics produïts de manera artesanal que consta de sis parts: gènesi, simulació, rèplica, creació, evolució i revolució. Aquestes parts simulen els sis estadis pels quals transiten els sistemes algorítmics per arribar a ser considerats orgànics, sense cap altra funcionalitat o intenció productiva. Cada una d'aquestes parts està representada per unes criatures que adopten formes i comportaments diversos i que ens conviden a prendre consciència del nostre paper en el desenvolupament de la tecnologia, a reclamar-la com a cultura amb tota la seva diversitat de perspectives.

Com si fos una doctora Frankenstein, la Mónica ens porta a reflexionar sobre la nostra responsabilitat davant d'allò que hem creat. Una màquina que estem dotant de les qualitats biològiques que s'associen als éssers vius es converteix en un ens sensible? Desenvolupa consciència i somnis? Cal, aleshores, considerar-la un ésser amb agència pròpia i, fins i tot, drets? *Hipertèlia* ens planteja que cal abordar amb urgència el lloc que ocupen aquests sistemes cognitius artificials en el sistema de relacions i el tipus de societat que la intel·ligència artificial està començant a esbossar. I, per què no, ens permet pensar en la utopia que aquest tipus de societat no estigui dominat per les grans empreses tecnològiques.

Antònia Folguera i Pilar Cruz